

Acțiunea a debutat în noaptea de 22 iunie spre 23 iunie 1913. Principele Ferdinand, în calitate de inspector general al armatei numit prin Decretul Regal nr. 4639, din 22 iunie 1913, comandant al armatei de operații în războiul balcanic, sub conducerea generalului de divizie Constantin HÂRJEU având șef de Stat Major pe generalul de divizie Alexandru AVERESCU la Ministerul Armatei.

La 10 octombrie 1914 România neutră avea de decis cui se alătură Puterilor Centrale, adică Germania, Austria și aliații lor sau Antantei: Franța, Anglia și Rusia. La Consiliul de Coroană din 27 august 1916, regele a luat o decizie dureroasă: a intrat în război împotriva țării natale. În 1914 la 49 de ani, Ferdinand depune jurământul solemn ca Rege al României, promițând ca va fi "un bun român". În Primul Război Mondial Regele Ferdinand s-a alăturat Antantei astfel la 14 august în 1916, a prezidat Consiliul de Coroană în cadrul căruia a luat o hotărâre dificilă dar demnă intrarea României în război împotriva țării sale natale, Germania, era o dovadă că în sufletul lui bătea o inimă cu sânge albastru pentru ocrotirea României. "Eu, după matură reflecție și după lupte interioare pe care le veți înțelege și din care am ieșit biruitor asupra mea, înclin mai mult pentru opinia Guvernului meu".

Datorită acestui fapt, Germania a cerut înlăturarea dinastiei, Regele Ferdinand fiind acuzat de înaltă de trădare a țării mamă. Ca repercursiuni Resedinta de Hohenzolern l-a șters din cartea familiei, iar papa, la presiunile lui Wilhelm al II lea, l-a excomunicat. Austria a negociat doar trecătorile Carpaților, cu extinderea Bulgariei asupra Dobrogei și cu dependența economică totală a României. Conservatorul pro-german Alexandru Marghiloman i s-a cerut să devină premier pentru a semna Pacea de la Buftea, Regele a refuzat fie de acord cu un astfel de document. Acest fapt a făcut posibil în 1919 afirma lui Brătianu să susțină că România nu a făcut pace

separată cu Puterile Centrale învinse și de aceea a fost recunoscută România Mare.

Situația de pe câmpul de luptă nu a fost fericită deoarece o parte din teritoriul României a fost ocupat de către trupele Puterilor Centrale. Ferdinand împreună cu guvern român s-au refugiat, în noiembrie 1916, la Iasi.³

Primul Război Mondial se finaliza în România sub conducerea virtuoasă a regelui Ferdinand I (1914-1927) imprimând o conotație majoră la Marea Unire, împreună cu soția sa Regina Maria.

În 1918 anul Unirii României Mari, Ferdinand s-a reîntors biruitor la București, în fruntea armatei sale care, trecând pe sub arcul de triumf, întâmpiant fiind de populația entuziastă.

Acest fapt a evidențiat la profunzimea valorilor regale în societatea românească. Majoritatea oamenilor politici considerau monarhia, ca o instituție necesară și utilă statului român.

La 15 octombrie 1922, Ferdinand și Maria au fost încoronați la Alba Iulia regi ai României Mari. Sub Partidul Național Liberal se afla guvernarea statului român iar echipa guvernului era condusă de prim ministru Ion I.C. Brătianu, colaborarea dintre aceștia fiind una eficientă pentru vremurile vremelnice de atunci. Mesajul Alteței Sale Ferdinand la încoronare a străbătut istoria: „Punând pe capul meu, în această străveche cetate a Daciei romane, Coroana de oțel de la Plevna, pe care noi și glorioase lupte au făcut-o pe veci Coroana României Mari, mă închin cu evlavie în fața memoriei celor care, în toate vremurile și pretutindeni, prin credința lor, prin munca și jertfele lor, au asigurat unitatea națională”.

Nicolae Iorga releva despre Ferdinand „Cel mai mare moment din istoria noastră va rămâne legat de numele lui.”⁴ Personalitatea Regelui Ferdinand este surprinsă prin simplitatea generatoare de profunzime ce dăruiește

³ Scurtu, Ioan, *Istoria românilor în timpul celor patru regi (1866-1947), Ferdinand I, Volumul II*, Editura Enciclopedică, București, 2004, p 20.

⁴ „Coroana Română”, publicat de Editura Curtea Veche în anul 2008.

iar românii transilvăneni au decis unirea cu regatul României¹. Hotărârea de la Alba Iulia onorează gândirea politică românească, prin spiritul ei democratic și de toleranță. Multe din cele stipulate în acest act se regăsesc în Constituția din 1923, documentul transilvănean influențând benefic mediul politic din Regatul României, potențând aspirația spre democrație în perioada interbelică². În urma evenimentelor de la Alba-Iulia, în 2 decembrie a fost trimisă o telegramă de recunoștință regelui Ferdinand I al României, anunțându-l că Adunarea Națională a românilor din Transilvania, Banat și Ungaria, desfășurată la Alba Iulia, s-a pronunțat cu entuziasm pentru unirea Transilvaniei cu România³. La 14 decembrie, în numele delegației, Vasile Goldiș a înmănat hotărârea regelui Ferdinand I, în prezența președintelui Consiliului de Miniștri, I.I.C. Brătianu. Suveranul declara solemn că „În numele românilor ce trăiesc în Vechiul Regat, în Basarabia și Bucovina, acum uniți, primesc cu mare gratitudine hotărârea fraților de dincolo de Carpați ce completează unitatea națională a tuturor românilor, declar unite pentru totdeauna toate provinciile locuite de români de la Tisa până la Nistru”⁴.

Momentul care a rămas în istorie, a început să fie pregătit încă de la sfârșitul Primului Război Mondial din timpul guvernării lui Alexandru Averescu. În anul 1920, era deja creată o comisie a încoronării, condusă de generalul Coandă și din care făceau parte mari personalități ale momentului precum George Enescu, comisie care a funcționat în această formulă până la abdicarea lui Avram Iancu în 1921. Noul guvern condus de liberalul Ion I. C. Brătianu, a preluat organizarea evenimentului, și a fost constituită o nouă comisie, al cărei președinte a fost numit Anghel Saligny,

cunoscut pentru construirea podului feroviar de la Cernavodă, dar din care făceau parte și foști membri ai comisei⁵.



În timpul domniei lui Ferdinand I s-a înfăptuit Marea Unire din 1918, s-au pus bazele consolidării statului național unitar român și s-au adoptat măsuri fundamentale pentru dezvoltarea țării noastre: votul universal, reforma agrară, Constituția din 1923. Activitatea sa a fost puternic influențată de Ion I. C. Brătianu, președintele Partidului Național Liberal, pe care regele îl considera „zodia bună a României”, având deplină încredere în deciziile sale politice. Astfel, la 15 octombrie 1922, în cadrul unei ceremonii desfășurate la Catedrala Reîntregirii Neamului din Alba-Iulia, regele Ferdinand I și regina Maria au fost încoronați ca suverani ai României Mari, act ce simboliza unirea tuturor românilor „de la Nistru până la Tisa” sub același sceptru⁶. Coroana regelui este vechea coroană de oțel a lui Carol I, căreia i s-au adăugat trei pietre prețioase, semnificând provinciile unite cu România în 1918, iar coroana reginei Maria era din aur (cântărește 1 800 gr)⁷. Presa vremii scria că „regele s-a încoronat singur după

¹ Ioan Aurel Pop, Thomas Năgler, Magyari András (coordonatori), *Istoria Transilvaniei*, vol. III, Academia Română, Centrul de Studii Transilvane, Cluj-Napoca, 2008, p. 609.

² *Ibidem*, p. 622.

³ *Ibidem*, p. 623.

⁴ *Ibidem*, p. 623-624.

⁵ <http://alba24.ro/> (accesat la 7.05.2016).

⁶ <http://enciclopediaromaniei.ro/> (accesat la 7.05.2016).

⁷ Valentina Bilcea, Stan Stoica, Mirela Grădină, Stănel Ion, Felicia Adăscăliței, Liviu Lazăr, George Marcu, Dorin Cristea, *Istoria românilor. O sinteză cronologică*, București, Editura Meronia, 2015, p. 204.

obiceiul napoleonian, luând coroana o așază liniștit și sigur pe fruntea sa"⁸.

Presa vremii relatează pe larg evenimentele de la Alba Iulia din 15 noiembrie 1922. Astfel, Revista ilustrată bilunară, Cosânzeana, prezenta atmosfera care a precedat evenimentul: „întregul drum de la gară la cetate, și tot orașul era pavoazat încă din ajun cu steaguri tricolore, superb montate, purtând toate armele României noi. În piața foarte largă nu mai încăpeau automobilele. Cu o zi mai înainte au început să sosească trenurile speciale, aducând lumea, mai ales țărani, din toate părțile. Convoiuri nesfârșite împărțite după regiuni au plecat de dimineață în cetate și au fost așezate la locurile lor. Pe la ora 10, în vreme ce de sus cernea o ploaie mărunță, aducătoare de belșug, a sosit cortegiul în cetate, însoțit de urale nesfârșite. Familia regală, în splendide trăsură închise, coboară la treptele bisericii și intră în catedrală, împreună cu invitații"⁹. Publicația consemnează, de asemenea, faptul că, coroanele și odăjdile regale, folosite cu ocazia încoronării, au fost așezate pe un covor realizat de către Aurelia Dr. Hossu din Deva și donat de către aceasta bisericii din Alba-Iulia¹⁰.

După oficierea serviciului divin, căruia i-a dat răspuns corul „Carmen” din București, mitropolitul a citit o rugăciune și întreaga asistență în frunte cu familia regală a ieșit din biserică și trecând pe sub clopotniță, invitații și principii iau loc la stânga baldachinului ridicat în afara zidurilor, la doi metri depărtare de turn, iar M.M.L.L. s-a urcat pe estrada acoperită de baldachin, unde așteptau președinții corpurilor legiuitoare cu coroanele așezate pe pernițe mici¹¹. Regele Ferdinand a luat cu mâinile sale coroana regelui Carol și a așezat-o pe capul său¹². Coroanei regale de oțel a regelui Carol I al României, ce amintea de Plevna, i se adăugau însemnele Basarabiei,

Bucovinei și Transilvaniei, simbolizând actul unirii tuturor provinciilor istorice românești sub sceptrul aceluiași monarh. Cu acest prilej, regele Ferdinand a adresat țării o proclamație. „Punând pe capul meu, într-această străveche cetate a Daciei Romane, coroana de oțel de la Plevna, pe care noi și glorioasele lupte am făcut-o pe veci Coroana României Mari, mă închin cu evlavie memoriei celor care în toate vremurile și pretutindeni, prin credința lor, prin munca și jertfa lor, au asigurat unitatea națională și salut cu dragoste pe cei care au proclamat-o într-un glas de simțire de la Tisa și până la Nistru și până la Mare”¹³.

Îndată după încoronarea regelui, în vreme ce clopotele își cântau mai departe versul luminos iar turnurile răspundeau ca un ecou îndepărtat și înfricoșat, inimile mișcate ale tuturor au fost izbite de o emoție și mai puternică și mai duioasă, „Regina căzu în genunchi înaintea Regelui încoronat și primi din mâinile lui coroana de aur. Se sculă apoi și perechea regală se îmbrățișă și ascultă cuvintele reprezentanților poporului, președinții Camerei și ai Senatului”¹⁴.

Iată cum descrie regina Maria momentul încoronării sale: „(...) Am sosit la biserică unde toți oaspeții își ocupaseră deja locurile. Nando și cu mine stăteam pe scaunele-tronuri, unul în fața celuilalt. Slujba a fost frumoasă, sobră, nu prea lungă, corul excelent. Interiorul bisericii, deși nu este mare, este impozant și frescele sunt bune. După ce s-a terminat slujba, Nando și cu mine, urmați de cei care ne duceau coroanele și mantiile, am ieșit afară, în marele scuar din partea cealaltă a bisericii, unde se ridicase o estradă cu un baldachin deasupra. Toți oaspeții au luat loc în jurul estradei unde doar Nando și cu mine stăteam singuri. Bătrânul Ferekide, ca președinte al Senatului, și Orleanu, președintele Camerei, au înaintat cu coroanele

⁸ Ibidem.

⁹ Cosânzeana, Revistă ilustrată bilunară, anul VI, Nr. 20, 31 oct. 1922, p. 298.

¹⁰ Ibidem.

¹¹ Ibidem.

¹² Ibidem.

¹³ <http://www.napocanews.ro/2014/10/92-de-ani-de-la-incoronarea-regelui-ferdinand-si-a-reginei-maria-ca-regi-ai-romaniei-mari.html>. (accesat în 27.05.2016).

¹⁴ Cosânzeana, Revistă ilustrată bilunară, anul VI, Nr. 20, 31 oct. 1922, p. 298

Putem constata că unele publicații, printre care cele la care am făcut referire, analizează efectiv momentul istoric al încoronării fără a se lăsa implicate în alte dispute, insistând pe desfășurarea și semnificația evenimentului fără implicații politice.

Au existat însă și dispute politice în presă, legate de neparticiparea unor lideri politici la actul încoronării.

Publicația „Țara noastră”, care apărea la Cluj, sub conducerea lui Octavian Goga, publica în numărul din 29 octombrie 1922, două articole referitoare la actul încoronării. Un articol intitulat *Școala domnului Maniu*, prin care Octavian Goga, cel care semnează articolul critică atitudinea unor oameni politici față de actul încoronării. „Se cunoaște atitudinea luminaților bărbați. După hotărârea de a nu se duce la Alba-Iulia, au făcut totul ca lumea de-aici să boicoteze încoronarea. Incapabili să se ridice la înălțimea acestui moment, dincolo de meschinăriile trecătoare, ei au făcut totul ca să-l trivializeze. Au născocit teorii de drept contestând legalitatea actului, au lansat manifest către popor, și-au trimis emisari la sate îndemnând pe țărani să nu se miște de la casele lor. Mai mult au împrăștiat zvonuri tulburi, în legătură cu primejdiile ce ar putea pândi din umbră... Cu un cuvânt, s-a făcut o strașnică efortare, ca românismul de-aici să se izoleze de sărbătoarea neamului”²².

Iuliu Maniu s-a implicat activ în realizarea Marii Uniri de la 1 decembrie 1918, iar din funcția de președinte al Consiliului Dirigent a reușit integrarea rapidă a administrației din Transilvania în cea a României reîntregite. Cu toate acestea, Iuliu Maniu a rămas în conștiința publică drept liderul permanent al opoziției, teren pe care nu a putut fi egalat. A dus o luptă neîncetată împotriva asupririi austro-ungare asupra Ardealului românesc, împotriva dominației lui Ionel Brătianu în viața politică²³. Numirea

lui Ion I. C. Brătianu la conducerea Consiliului de miniștri, pe 19 ianuarie 1922, a fost vehement criticată de Iuliu Maniu, apreciind că prin acest act șeful statului „a inaugurat un gen de absolutism. Rău sfătuit, nu a ținut seama de voința maselor populare și de puterea reală a partidelor”²⁴. De asemenea, șefii partidelor politice din opoziție au refuzat în mod ostentativ să meargă la botezul principelui Mihai, întrucât, după expresia lui Nicolae Iorga: „Coroana ajunsese vasală Brătienilor”²⁵. Alegerile parlamentare s-au desfășurat în martie 1922 și au fost câștigate de Partidul Național Liberal. În același spirit critic, Maniu a catalogat alegerile drept „o rușine națională”²⁶. Din acest moment, Iuliu Maniu a desfășurat o luptă aprigă împotriva guvernului liberal, în special, împotriva lui Ion I. C. Brătianu. Atitudinea cea mai ofensatoare la adresa șefului statului a fost neparticiparea la festivitățile de încoronare a regelui Ferdinand și reginei Maria ca suverani ai României, pe 15 octombrie 1922, la Alba Iulia. Partidul Național Român și Partidul Țărănesc au refuzat să participe, motivând că acestea au fost coborâte „la rolul unor simple manifestații de partid”²⁷.



În ciuda acestor dispute politice, autorul articolului *Școala domnului Maniu*,

²² „Țara noastră”, Anul III, nr. 3, 29, octombrie 1922, p.74

²³ http://enciclopediaromaniei.ro/wiki/Iuliu_Maniu#, (accesată la 27.05.2016)

²⁴ *Ibidem*.

²⁵ *Ibidem*.

²⁶ *Ibidem*.

²⁷ http://enciclopediaromaniei.ro/wiki/Iuliu_Maniu#, (accesată la 27.05.2016).